

Hermann Christoph Engelken

Programma Funebre, Qvo Hermannus Christoph. Engelcken ... Rector Academiæ Rostochiensis, Ad Solennes Exeqvias, Viro ... Domino Petro Stolten, J. U. Doctori splendidissimo, Matura adhuc ætate vivis erepto, A Matre Moestissima, ac honoratissima, Anno MDCCXXXIII. die XXII. Octobr. decenter adornandas, honorifico Comitatu cohonestandum, O. O. Cives Academicos ... convocat & invitat

Rostochii: Typis Io. Iacob. Adleri, [1733]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1799292053>

Druck Freier Zugang

Circa 80 Rostocker Philanthrop. Programme,
meist Festschälle in vorliegenden bürgerl. Familien besitz.

(Zinsv. u. d. nobilitierten Familien:

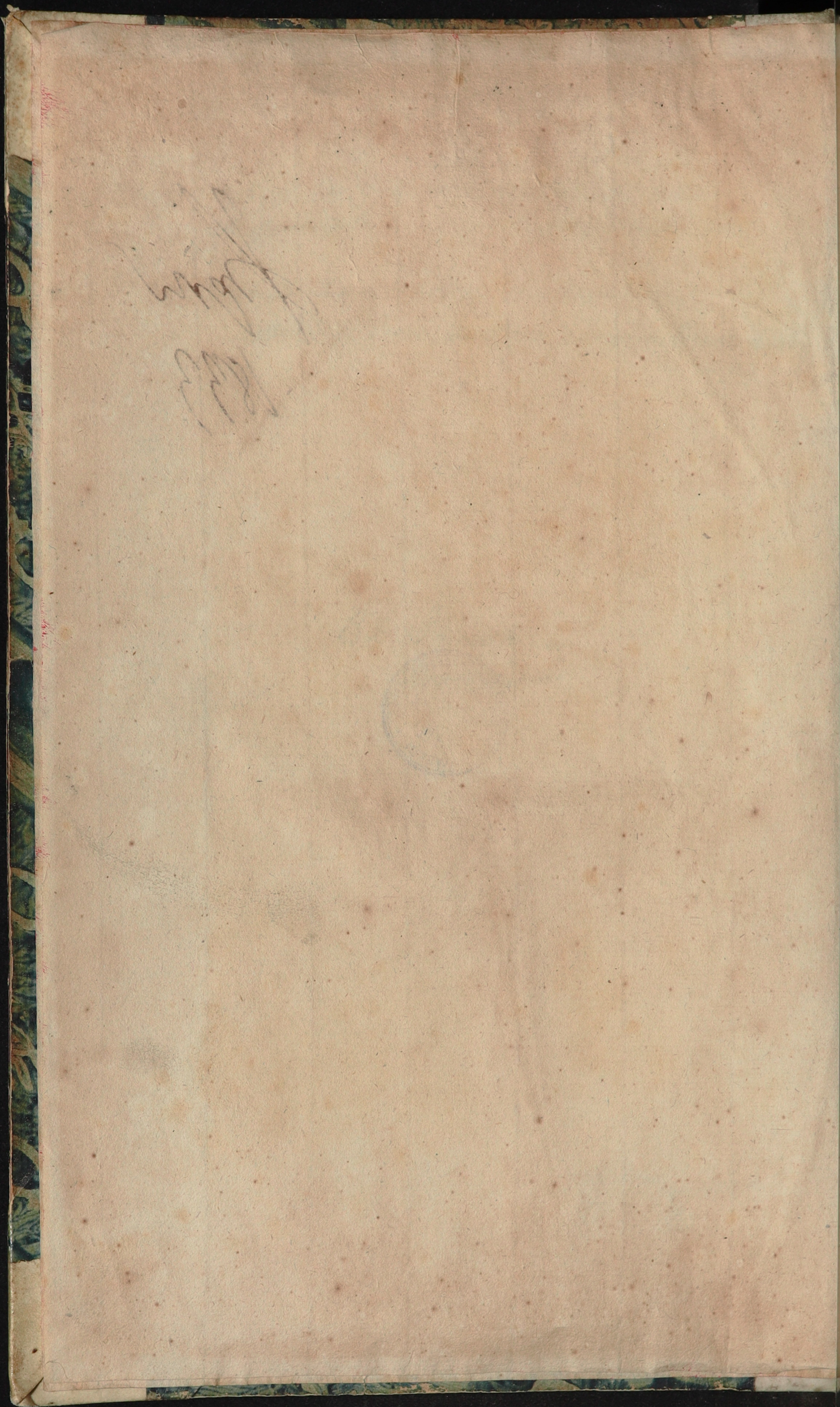
Nettelbladt, Preen, Quistorp, Schoepffer, Schuckmann)
u. a.

82 Stücke

Mk1b Gen - 40
2/3 II

9/1
H. v. W.
1833

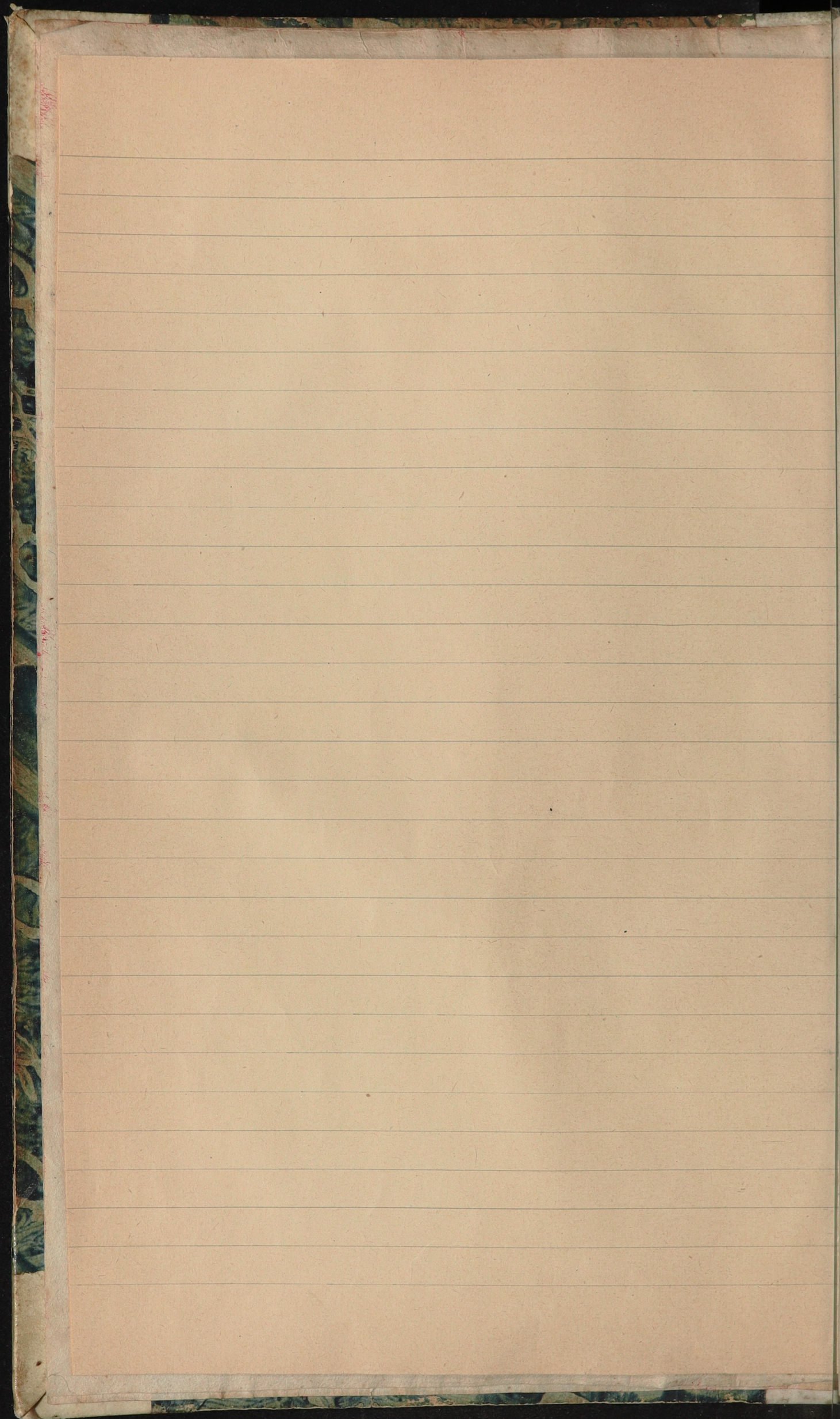
Leichenprogramme, alphabetisch geordnet
nach d. Namen d. gefeierten Person, nebst Sterbejahr.

L - Z

1. Quistorp, Anna Christina, geb. Lenthe. 1753
- 2/3. Luger, Johann Georg. 1748.
4. — — — (Vater). 1751.
5. Mantzel, Kaspar. 1735.
6. — , Maria Justine Margarete. 1742.
7. Schweder, Margarethe, geb. Meyer. 1728.
8. Meusling, Catharina Margareta verh. Pries. 1733.
9. Michelsen, Andreas. 1730.
10. Becker, Catharina Elisabeth, geb. Michelsen. 1744.
11. Michelsen, Christoph Andreas. 1746.
- 12/13. Jaddel, Isabe Dorothea, geb. Michelsen. 1745.
14. Müller, Karl Ludwig. 1761.
15. Nettelblatt, Heinrich [Vater] 1735.
- 16/17. — — [Sohn] 1761.
18. Neucranz, Anna Margareta. 1726
19. Niehenck, Joh. Balthasar. 1738.
20. Niemann, Johann. 1746.
21. — , Michael. 1729.
22. Oerthling, Joachim Felix. 1745
23. Meyer, Anna Maria, geb. Pauli. 1738.
- 24/25. Engelsen, Maria, geb. Paulsen. 1738.
26. Petersen, Johann Christian. 1766.
27. Prehn, Wilhelm. 1751.
- 28/29. Pries, Joachim Heinrich. 1763.
30. Quistorp, Hugo Theodor. 1732.
- 31/32. — , Johann Jakob. 1767.
33. — , Lorenz Gottfried. 1743.
34. — , Johannes Christian. 1722.

35. Rassow, Julius Friedrich. 1740
36. Redeker, Heinrich Rudolf. 1716.
37. Richter, David. 1753.
38. Danckwarth, Catharina Emerentia geb. Schaeffer. 1737.
- 39/40. Schaper, Johann Ernst. 1721
41. Scheffel, Heinrich Gustav. 1738.
- 42/43. Schmidt, Jonas. 1745.
- 44/45. Schoepffer, Johann Joachim. 1719.
46. Schuckmann, Heinrich. 1706.
47. Dörcks, Margaretha, geb. Schuckmann. 1731.
48. Schmidt, Isabe Margaretha, geb. Schwabe. 1743.
49. Zeidler, Anna Emerentia, geb. Schwartz. 1729.
50. Senst, Agneta Sophie, 1729.
51. — Hermann Peter. 1728.
- 52/53. Sibeth, Karl. 1734.
54. Sivers, Jakob. 1729.
55. Luger, Christine Elisabeth, geb. Spalding. 1746.
56. Spalding, Johann David. 1757.
57. — Thomas. 1743.
58. Burgmann, Anna Christina, geb. Stein. 1773.
59. Stein, Walthier. 1739.
60. Stever, Johann Kaspar. 1729.
61. — , Johann Valentin. 1755.
62. — , Theodor Matthens. 1735.
63. Stieber, Georg Friedrich. 1755.
64. Wetken, Catharina Margareta, geb. Stindt. 1743.
65. Stolte, Christian Rudolf. 1680-1731.
66. — — — 1711-1736.
Heinrich Christian. 1715-1736.
67. — , Peter. 1733.
68. Töppel, Margareta Catharina, verh. Oldenburg. 1774.

69. Verpoorten, Theodor. 1728.
70. Weiß, Margaretha Agnes, geb. von Heidenkopf. 1726.
71. Weidner, Johann Joachim. 1732.
72. Weiß, Gottfried. 1697.
73. Wetken, Johann Georg. 1716.
74. Wilde, Joachim. 1737.
75. Weidner, Johann Joachim. 1732.
76. Barnstorff, Anna Margaretha, geb. Willebrand. 1724.
77. Willebrand, Martin Albert. 1746.
78. Stein, Anna Dorothea, geb. Wolff. 1744.
79. Wolfraath, Dietrich Samuel. 1753.
80. Wulf, Catharina Margareta, verh. Stein. 1734.
81. Zaidler, Johannes. 1727.
82. Zinck, Johannes. 1732.

64.
PROGRAMMA FUNEBRE,

QVO

HERMANNUS CHRISTOPH.

S. S. Theol. Doct. ejusque Prof. Publicus Ord.

FCtatis Theol. Senior, & h. t. Decanus,

RECTOR ACADEMIÆ ROSTOCHIENSIS,

AD SOLENNES EXEQVIAS,

VIRO OLIM PRÆNOBILISSIMO, AMPLIS-
SIMO AC DOCTISSIMO,

DOMINO

PETRO STOLTEN,

J. U. DOCTORI splendidissimo,

Matura adhuc ætate vivis erepto,

A MATRE MOESTISSIMA,

ac honoratissima,

Anno MDCCXXXIII. die XXII. Octobr.

decenter adornandas,

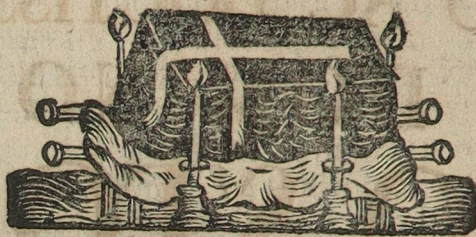
honorifico Comitatu cohonestandum,

O. O. CIVES ACADEMICOS, ex officii ratione,

ea, qua decet, humanitate
convocat & invitat.

ROSTOCHII,

Typis IO. IACOB. ADLERI, SERENISSIMI PRINCIPIS
Typographi.

כ"ה

Um annis abhinc duodecim pri-
ma vice gubernacula Academiae tractare,
ac arduam Rectoratus, quem vocant, provinciam
fufcipere tenerer, vix ipfum hocce onus in meos
devolutum erat humeros, ubi lugubre officium
praestare, ac funus dexterrimi quondam Pharma-
copaei, ac pereximii Civis hujus nostrae Civitatis, NICOLAI SIBETHII,
indicere rogatus fui. Idem denuo usu venit hoc ipso, qui in praesenti
currit ac senescere incipit, Anno, *supra millesimum & septingentesi-
mum, trigesimo tertio*, quandoquidem etiam nunc vix ac ne vix qui-
dem fascis Academici mihi concrediti sunt, cum ad exequias, solen-
nibus ritibus adornandas, vocare, ac ultimum honorem publica pro-
grammatis fcriptione exhibere debeo. Neque aliquem Vestrum, Ci-
ves Academiae O. O. *aestumatissimi*, quos nunc publice compello, ex igno-
ratia quaesituum existimo, quodnam funus hoc ipso die efferendum
terraeque mandandum fit, quandoquidem omnibus ac singulis satis
innotuit, vitam cum morte, in optimo aetatis flore, commutasse, Vi-
rum

rum olim Prænobilissimum, Amplissimum, ac Doctissimum, DN. PETRUM STOLTUM, Rostochiensem, J. U. Doctorem fulgidissimum, adeoque ipsius exanimi corpori iusta funebria persolvenda esse. In antecessum ergo, occasionem præbente nomine beate Defuncti patrio, STOLTE, quod juxta linguam Germaniæ inferioris, *superbum* designat, paucis discutere collibet: *An verus Christianus possit esse superbus.* Næ quilibet, qui vel à limine tantum salutaria salutavit dogmata, actutum quæstionem propositam negandam dicet ac pernegandam. Quis enim nescit, in vitiis pessimis poni superbiam, animique elationem? Quis nescit, superbiam verisimiliter primum illud ac nefandum extitisse delictum, quod à nonnullis Angelorum creatorum patratum, eosdem ex alto cœlorum cacumine in infimam inferni abyssum detruxit, deditque præcipites, cum Cacodæmon ad idem crimen, affectationem scil. deformitatis, ut Theologorum filii loqui amant, primos parentes seducere conatus est, & actu ipso proh! seduxit *Gen. III. 5. sqq.* Quis nescit, superbiam in sacris pandectis atro notari carbone, ac ex Christianæ Ecclesiæ pomoeriis rite profligari, exterminarique? dum sapientissimus Regum *Prov. VI.* inter sex odio à Domino supremo habitis v. 16., recenset quoque v. 17. עֵינָיו רְמוֹת, *oculos elatos*, quo nomine fastum indigitari, signo externo altorum superciliorum se ut plurimum satis prodentem, in confesso est. Quis nescit, superbos, superbiam spiritu inflatos, pariter male audire, infortuniumque iis denunciari tristissimum? Christo vice plus simplici dicente: *Omnis se ipsum exaltans, humiliabitur Luc. XIX. 14.* ac alibi, & Petro, Apostolorum haud postremo, scribente *1. Petr. V. 5. Deus superbis resistit.* Quis nescit, Judæorum sapientibus eandem hic mentem esse, cum in *Mischar Happeninim* diserte legitur: שְׂאֵלוּ לַחֲכָמִים מִה הַגָּאוּת אֲמַר שְׁטוּת i. e. *Quæsiwerunt ex sapiente: Quid sit superbia? respondit: Stulticia, quam possessor ejus non potest relinquere.* Quis nescit, Gentilium chorum in alia haud abire? Chilo namque, Lacedæmonius, interrogatus: *Quidnam Deus in coelis peragat?* prudens reddidit responsum: *Alta deponit & humilia extollit.* Subungere adhuc placet notabilia *Eobani Idyll. II.* verba:

*Altius erectum gravius cadit, omne superbum
Invisum superis, pietas gratissima coelo.*

At enim vero, his non obstantibus, verbi aliquem Præconem Evangelicum accepimus foeminæ cuidam in eminentia constitutæ, de animi sui ad superbiam proclivitate graviter querenti, consilium suppeditasse, ut superbiam superbia depelleret. Ausculta id enarrantem & calculo suo comprobantem *Seiffartum in Deliciis Melicis Centuria I. p. 540. sq.* Es kam einst eine vornehme Standes-Person zu einem Prediger, und bat, weil sie sehr zur Hoffart geneigt wäre; So mögte er ihr ein heilsames Mittel dawieder vorschlagen: Der Prediger antwortete: Es dienet wieder die Hoffart, die Hoffart selbst, denn wenn Jemand einen hoffärtigen Menschen sehe, müsse er sich recht hoffärtig, und hochmütig erweisen, daß er die irdischen Dinge verachte, und nach dem Ewigen und Himmlischen trachte, nach der Vermahnung Pauli

A 2

Col.

4
Col. III. 2. Trachtet nach dem was droben ist &c. En videtur sic superbia oppido extolli, ac ut antidotum contra superbiæ venenum commendari. Sed salva res est. Nam *Superbiæ* vox spectatur vel in *sensu Morali Theologico*, ac usitato, pro elatione animi contra DEum & proximum, qua aliquis sibi nimium tribuit, DEO venerationem debitam subtrahit, & proximum præ se contemnit ac despectui habet; vel usurpatur in *sensu inusitato*, per accommodationem quandam, ac libertatem homileticam, vel potius Rhetoricam, pro elevatione animi ad DEum, & bona cœlestia, spretis rebus caducis, terrestribus, ac omni peccato. In *priori sensu* non potest non *Superbia* teterrimorum vitiorum classi accenseri, quandoquidem expresse Discipulorum Christi dilectissimus, *Johannes*, 1. Joh. II. 16. *fastus vitæ*, ait, *non est ex Patre, sed ex mundo est*, ubi probe notari meretur, posse etiam sub simulata & ficta humilitate noxium ali fastum, recte ex *Es. LVII. 3. Matth. VI. 16. Col. II. 18.*, docente B. D. *Christiano Ebelingio*, Theolog. olim Rintelensi celebratissimo, in *Ethica Christiana, vel Biblica, Part. III. p. m. 371.* In *posteriori* vero significatione à prælaudato DEI Ministro nomen *Superbiæ* acceptum esse, ipsa ocularis inspectio quemlibet condocet, quoniam is *Superbiæ*, Illi scilicet vitio morali, *Superbiam*, in rerum cœlestium desiderio, ac rerum fluxarum vanarumque despectu, consistentem, jussit opponere, sicque virus superbiæ, per superbiæ alexipharma propulsare & abigere. Ita nimirum interdum usu venire novimus, ut Oratores sacri, ferente sic comoda occasione, inusitatum quandam vocis notationem afferant in medium, ad eo majorem stimulum in corde alterius relinquendum, attentionemque excitandam fortiolem, quo tamen ipso neque novam quandam virtutem, odioso alias vitii nomine, in Ecclesiam intrudere, mentibusque Auditorum obtrudere, neque etiam novatoribus, innovandi omnia pruritu laborantibus, viam præire volunt, in posterum à communi loquendi usu deflectendi, & vocabulo invidioso rem quandam bonam, DEoque gratam, exprimendi. Legitur verbi gratia in B. *Carpzovii*, Chrysostomi illius Lipsiensis, *Disquis. funebribus Tom. VI. p. m. 423.*: Der Glaube muß gleichsam geizig seyn, und sagen, das alles ist mein, Christus ist mein. Sein Verdienst ist mein. Sein Leben und Sterben ist mein. Seine Gerechtigkeit und Heiligkeit ist mein. Audimus hic, fidelibus adscribi *avaritiam*, qua alias vitiorum aliquod haud postremum significari nemo nescit; Sed fecit id stylo quodam heroico, libertati homileticæ vel Rhetoricæ innixo, neque tamen hac ratione *avaritiam* ipsam in virtutem commutare animo ejus fedit, neque aliis potestatem concedere, in posterum *avaritiam bonam ac salutarem* comminiscendi, unde etiam voce mitigante: quasi (gleichsam) veniam velut suæ locutioni impetrare consultum duxit. Par esto judicium de *Superbia*, bono sensu, maxime quamlibet inconsueto, accepta, ac *Superbiæ* crimini nefandando, per accommodationem quandam, opposita. Quapropter, nostro quidem judicio, haudquaquam omne punctum fert D. *Jochius*, *desperationem salutarem*, in *Disp. sub hoc tit.* Wittebergæ paulo ante obitum habita, defendere, eamque l. c. p. 14. pro signo ac summo gradu *veræ pœnitentiæ* vendicare ausus, verba licet pro eo faciente *Joh.*

5
Joh. Davide Ströbäckio in, de Desperatione salutari, Oratione inaugurali,
 nam vocem *desperationis, seu abjectionis spei*, (quæ alias in vitio poni-
 tur) eamque proficuum, non tantum certo in casu adhiberi posse,
 sed illam quoque in usum communem deduci, & rudiorum menti-
 bus inculcari debere, asserit, quapropter *Jochius* jure vapulat DNN.
Autoribus der Sammlung von alten und neuen Anno 1731. p. 420.
sqq. Verum enim vero ablusissimè fere à scopo, ad quem redeun-
 dum jam erit. Manet nempe id inconcussum, non posse verum *Chri-*
stianum, qui nomen cum omine possidet, *superbum se gerere*, nisi
 in acceptione oppido insuetà, ac cum veniæ petitione, *superbi* nomi-
 ne insigniatur, Amator DEI, ad coelestia respiciens, & terrestria de-
 spiciens. Hæc interim mihi eo citius in mentem venerunt, quo
 certius esse constat, B. defunctum à superbiæ labe abhorruisse penitus,
 probè quippe gnarum, hominem, superbiæ vertigine actum, sum-
 mo Numini quam maxime displicere. Nullus quoque dubito, quin
 susque deque habitis rebus evanidis, animum ad caelestia erexerit,
 ac curam obtinendæ aliquando salutis, heu! curam primariam, curam
 à Christo enixe demandatam *Matth. VI., 33.* curæ habuerit cordique.
 Quapropter, misso ulteriori anfractu, ad recensendum ipsum vitæ
 curriculum B. defuncti me accingo. Lucis nempe usura frui cœpit
 Prænobilissimus olim DN. PETRUS STOLTIUS, J. U. Doctor spe-
 ctatissimus, in nostra Rosarum Civitate, Anno, post Christum natum,
 M. DCCVII. die 15. Octobr. Parens ipsi contigit Vir Prænob. Amplif-
 simus ac Prudentissimus DN. CHRISTIANUS RUDOLPHUS STOL-
 TE, Senator hujus urbis fulgidissimus, mercatorum Negotiatorum-
 que primarius, Amator tamen infimul studiorum perpetuus, utpote
 qui in juventute litteris humanioribus probe instructus, crescente æ-
 tate, lectioni bonorum Autorum vacare, præsertim vero *Mevii* scripta
 edecumata diligenter legere, consulere, ac meditari solitus erat. Ita
 namque Magnificus t. t. Academiæ Rector, DD. JOH. JOACH. WEID-
 NERUS, Theologus olim incomparabilis, Collega meus ac affinis pro-
 ximus æstumatissimus, jam inter coelites triumphans, nobisque sui
 desiderium relinquens, in Programmate funebri in obitum B. STOLTII
 composito p. 7. dotes viri egregias delineare gessit: Nec id nobis dimit-
 tendum est, quod acri ingenio, magno & judicio inter nos abunde clarus, in
 deliciis peculiariter habuerit Eruditorum exasciata scripta, ac diatribas, nec
 tantum, quæ ad jura mercimoniorum, & navigationum pertinent, scrutatus
 sit, sed & in Geographicis, Historicis ac Politicis, admirabili cura exercita-
 tus fuerit; præcipue vero jura Patriæ solidius novisse, summe necessarium du-
 xerit, nullibi facile defatigatus, nullibi peculiarium inscius aut expers. Quæ
 & ansa ipsi fuit laudatissima, ut cum Doctoribus frequenter conversarerur,
 ipsorum Doctrinas, tersaque consilia admiratus sit; quin & in Theologicis
 & rebus fidei miris modis exercitatum eum invenerunt, qui cum ipso adeo
 gratum, & delicatum aggredi studium conati sunt. Et O! quam sæpe do-
 luit, quod studia non sit consecutus, quorum amoenitate percitus, quod ten-
 rari forte poterat, intactum certe non dimisit. Sicut & gratia fandi ac lo-
 cuplete parrhesia donatus erat, ita nemo diffitebitur, quod cum tam facun-
 do & rerum insigniter perito Viro versari ac humaniter congregi multi de-
 sideraverint, multi etiam ea admirabili suavitate, illoque non nisi accepta-

B

tissimo

6
rissimo commercio, libenter ac letanter frui sunt. Hæc B. WEIDNERUS !
Summa! dignus omnino, qui classi Mercatorum eruditorum, de quibus
sub hoc tit. peculiare Schediasma publicæ luci exposuit B. GEORG.
HEINR. GOETZIUS, Superintendens olim Lubecensis vigilantissi-
mus, associetur. At vero ita placuit prapotenti, quod omnia mode-
ratur, Numini, ut Genitor hicce, tenero amoris affectu natos suos,
adeoque etiam filiorum primogenitum, complectens, ætate non gran-
dæva, sed media ac vegeta, vivorum contubernio, maximo cum to-
tius coelestia subveheretur domicilia, quod factum esse ANNO supra
millesimum & septingentesimum, trigesimo primo, die trigesimo pri-
mo Januarii, & nobis omnibus in recenti adhuc memoria hæret, &
ex *Programmate excitato* luculentissime constat. *Matrem* exoscula-
tus est foeminam, omnium virtutum, sexum suum ornantium, de-
core apprimè conspicuam, Dominam CHRISTINAM ELISABE-
THAM FÖRSTERN, quæ per DEI gratiam adhuc in vivis est, &
duplex vulnus ipsi inflictum amare luget. Haud pridem enim, an-
te duos retro annos, Marito optimo orbata, vidua facta est moestis-
sima, & nunc, cum oculi, ob tristem dilectissimi conjugis obitum, vix
satis absterfi sint, filium amisit amantissimum, & illius & hujus
maturum ex hoc mundo discessum deplorare coacta. *Avum in linea*
paterna, indeptus est Virum olim Nobilissimum, pereximium ac
Præstantissimum, DN. PETRUM STOLTE, Urbis Rostochiensis
Civem Primarium, ac Mercatorem florentissimum, nec non Ædis
Marianæ Præfectum fidelissimum, cujus memoriæ conservandæ caus-
sa Nostro B. defuncto nomen *Petri* in sacro baptismatis lavacro, pia
parentum charissimorum cura, inditum est. Id interim in familiæ
Stoltianæ splendidissimæ uberiores cessit florem, Conjugem B. *Avi*,
PETRI STOLTEN, scil. Dominam, WENDULAM KNESEBECKEN,
matronam laudatissimam, omnibusque sexus sui virtutibus exsplen-
descens, post placidam ac beatam prioris mariti mortem, ad se-
cunda transisse vota, sicque à Viro magnorum in universam Civi-
tatem Rostochiensem meritorum, (cujus vel amoenum nomen gra-
ta posteritas in summis numerat delicijs), Consultissimo ac pruden-
tissimo DN. JOHANNES JOACHIMO Tiedßen, Consule Reipubli-
cæ Rostochiensis primario, dexterrimo, ac longe meritissimo, jam
beatis adscripto coelitibus, domum ductam esse, cum qua hic per
complurium annorum decursum felix ac prosperum coluit connubi-
um, animorum perpetua harmonia stabilitum, firmatumque. *Avum*
in linea materna numerat Virum Nobilissimum, ac artis suæ peritissi-
mum, DN. WILHELMUM FÖRSTERUM, primum Lubecensem,
post Rostochiensem Pharmacopæum nulli secundum, quippe cujus in
Pharmacis salutaribus, & ad sanitatem conducentibus, peritia tantam
ei nominis famam conciliaverat, ut ab Amplissimo ac prudentissimo
Urbis nostræ Senatu Lubeca Rostochium evocaretur, ac Pharmaco-
polio publico præficeretur, à quo tempore officio suo demandato,
ita præfuit, ut eum huc accersivisse, nunquam poenituerit. Possem
altius excurrere, ac ulteriorem Majorum clarissimorum ac celebra-
tis laude excellentium, telam pertexere, allegando KNESEBECKIOS,
NETTEL-

7

NETTELBLATTIOS, alios, quorum memoria hic Rostochii est in benedictione, & quorum laudatissima posteritas cum sanguine, eximiam virtutem, hereditario velut jure, accepit, eamque vivide omnium conspectui quotidie exponit. At vero lucrandi spatii causa hac ultro supersedemus opera, quia certo sumus certiores, ex allato jam stemmate, unde B. Defunctum descendisse neminem nostrum fugit, cuilibet dilucide patere, Eundem natalium splendore gaudere haud postremo. Quemadmodum vero præcipua Parentum piorum cura in eo versatur, ut infantes sui, cum peccati labe nati, per baptismi undam à congenito animæ inquinamento abluantur, ac in dulcissimum Ecclesiæ Christianæ gremium cooptentur; ita eadem etiam sollicitudo se hic conspiciendam præbuit, quandoquidem *Noster*, statim post generationem naturalem, regenerationis spiritualis particeps redditus, & in regnum Christi exoptatissimum susceptus est. Neque in hoc tantum substitit Parentum amantissimorum studium, sed illi quoque omnem eo moverunt lapidem, ut Natus ipsorum à primis incunabulis ad verum & genuinum summi Numinis timorem perduceretur, & cum lacte velut materno Christianæ fidei rudimenta imbiberet. Ad maturiorem ætatem perveniens, institutioni privatorum Præceptorum, quorum in hoc musarum emporio copiam facile impetravit, commissus est, & concreditus, qui nihil, quod ad expoliendum, limandum, & rite formandum ingenium satis capax facere poterat, intermiserunt, eoque tandem rem perduxerunt, ut discipulus hætenus illorum ad altiora progredi, & Magistratui Academico nomen suum haud absque laude profiteri posset. Quapropter jam Anno MDCCXXII., mense Octobris, à t. t. Magnifico DN. Rectore, Viro Consultissimo, Excellentissimo, Amplissimo DN. JOHANNES CHRISTIANO PETERSENIO, Codicis tunc Professore Publico Ordinario longe celebratissimo, nunc Consule Rostochiensis primario fulgidissimo, Fautore nostro certissimo, mellitissimo, in numerum studiosorum Almæ Rostochiensis susceptus est. Ab eo tempore igniculos honestissimos, qui ab infantia ipsa pectus ejus occuparunt, non sivit extinguere, sed suscitavit semper. Quoniam vero vivam vocem docere, notissimum illud πολυθρύλλητον loquitur, ideo beate Defunctus lateri docentium in Academia nostra fidelissimorum adherere non detrectavit. In *scientiis* quidem *philosophicis*, quarum usus per singulas disciplinarum superiorum partes se longe diffundit lateque, auscultare in deliciis habuit Virum Summe Reverendum, Amplissimum & Excellentissimum DN. JOHANNEM CHRISTIANUM BURGMANNUM, Philosophiæ & S. Theologiæ Doctorem dignissimum, Metaphysices Professore celebratissimum, ac ad Ædem Spiritus S. Pastorem vigilantissimum, Fautorem, ac Collegam nostrum honoratissimum, nec non Virum Præcellentissimum præclarissimum, ac doctissimum, DN. JOH. HERM. BECKERUM, Philosophiæ Magistrum fulgidissimum, Fautorem ac Amicum nostrum certissimum. Sed ad altiora quoque ascendere, & cum Philosophiæ studio, sororio nexu copulare non destitit *juridicum*, (quippe quod imprimis sibi sumserat excolendum) adeoque omnes eo movit rudentes, ut nova quotidie, in juris peritia caperet incrementa. Hac fini campum

8
tam amplum tamque late patentem, peragrarare suscepit, Ductoribus
ac Ducibus usus Jctis nostris, per orbem litteratum maxime inclu-
tis, sc. Viro Consultissimo atque Excellentissimo DN. JACOBO CAR-
MONIO, Jcto ac Antecessore in hac Alma celeberrimo, Fctatis
Juridica Seniore summe venerabili, ac Consistorii Ducalis Meklen-
burgici Consiliario gravissimo, Fautore ac Collega jucundissimo, Vi-
ro item Prænobilissimo, Conf lissimo, ac Prudentissimo DN. VA-
LENTINO JOHANNE BESELINIO, Juris U. Doctore splendidis-
simo, & tunc Civitatis nostræ Syndico meritissimo, nunc Consule
Spectabilissimo, Fautore ac Affine nostro proximo nunquam non
suavissimo, nec non Viro Consultissimo ac Excellentissimo, DN.
ERNESTO JOHANNE FRIDERICO MANTZELIO, J. U. Docto-
re & Antecessore famigeratissimo, Fautore itidem ac Collega cha-
rissimo. Quoniam vero in Legibus nostris Academicis, cujusvis Fa-
cultatis studiosis inculcatur, *ne sine edito eruditionis specimine discedant*,
hujus quoque statuti STOLTII NOSTER probe memor, varia
tam privata quam publica disputationis exercitia instituire in deli-
ciis habuit. Ita namque prælaudatus DN. D. & Professor MANTZE-
LIUS in *Programmate*, Diff. B. D. STOLTII inaugurali præmisso p. 6.
Quia stili, ait, culturam amabat, promptitudinemque differendi acquirere
sibi allaborabat, neminem certe tot vicibus unquam disputantem vidit vel ha-
buit Academia Rostochiensis. Privatim enim ultra tercentum vices fuit Respon-
dens, vel Opponens, in Collegiis disputatoriis, intermixtus interdum multis, in-
terdum paucioribus, in arctiori Collegio, commilitonibus. Testes sunt - - ex
Collegiis non adeo privatis non Decades, sed Centuriæ Commilitonum. Sistebat
se perpetuum Respondentem, & provocabat omnes Studiosos juris, quo, me Præ-
sidente hebdomadatim oppugnaretur, usque ad finem totius Jurisprudentiæ Civi-
lis. Haftenus ille! Neque fervor b. Defuncti laudatissimus se privatis
contineri & concludi passus est parietibus, sed eo erupit, ut is aliquot
vicibus in publicam tam philosophicam, quam juridicam conscen-
deret cathedram, & utramque doctis vocalem redderet discursibus.
Primum nimirum Anno MDCCXXVI, Præsidente ante memorato DN.
M. BECKERO, Dissertationem ventilavit de *Maculis Solaribus*. Porro
Anno sequenti jurisprudentiæ collectos thesauros in aprium deducere
non destitit, Præsidente prælaudato DN. MANTZELIO, An. MDCCXXVII,
dissert. juridicam de *Suverenitate privatorum*, & An. MDCCXXIX
aliam de *Legibus annariis atque numerariis in genere*, doctæ sistens disqui-
sitioni, quemadmodum quoque ultimas *Dissertationes*, materiam crimi-
nalem comprehendentes, aliquot vicibus publico in Auditorio ventilationi ex-
posuit, testante & in memoriam revocante DN. D. MANTZELIO in
Programmate excitato p. 7. Ita in palæstra juridica hic Rostochii ma-
xime exercitatus Noster, haftenus Juris Cultor perstrenuus, exte-
ras etiam Academias adire, inque illis ulterioribus scientiarum ju-
ridicarum, tot vigiliis ac laboribus conquistatarum, profectibus con-
sulere à Parente amantissimo jussus est, quare musarum emporium,
quod Halæ viget, accessit, ibique audivit Jctos celeberrimos, *Lude-*
wigium, Boehmerum, Gundlingium, Fleischerum, alios. Postquam hic
aliquamdiu substitisset, musarum hanc sedem destituens, & ad nos
rediturus, in transitu, celeberrimum & literarum, & negotiationum
emporium,

9
emporium, Lipsiensem innuo Academiam ac urbem, nec non alias
civitates notabiliores lustrare amavit ac invisere. Quibus peractis,
Rostochium rediit, sed ita rediit, ut neque Parentem impensorum
sumptuum, neque Nostrium exantlati itineris poeniteret. *Ciceronem*,
illum eloquentiæ Romanæ principem, in initio *Libri I. Officiorum*, sic
Marcum Filium compellasse accepimus: *Suscepisti onus grave, & Athenarum*
& Cratippi, ad quos, cum tanquam ad mercaturam bonarum artium sis
profectus, inanem redire turpissimum est, dedecorantem & urbis auctoritatem,
& magistri. Geminum in modum B. Parens peregre proficiscentem
filium quasi allocutus est, quapropter hic moniti paterni semper me-
mor, per omnem modum cavit, ne ad mercaturam bonarum artium
missus, rediret inanis, sed optimis scientiarum optimarum mercibus o-
nustus, patrios repeteret lares. Cum vero tempus non melius colloce-
tur, quam si Collegia varia bene repetantur, ac velut ruminentur, quo-
niam sic audita eo firmitus cognoscuntur, memoriæque inhærent; Hinc
Noster demum redux, nihil habuit prius, quam per integri anni spa-
tium in repetitione doctrinarum juridicarum versari, sicque easdem
in succum convertere & sanguinem. Hæc opera maxime necessaria
pariter exantlata, qua ad futurum se præparavit examen sustinen-
dum, insequenti Anno Nomen suum professus est Amplissimæ FCtati
Juridicæ, quæ quoque non dubitavit Eundem Anno MDCCXXXI.
die VII. Aprilis, ad examen rigorosum admittere, Decano t. t. prælau-
dato DN. PETERSENIO, cui, & toti splendidissimæ familiæ, prospe-
ra quæque ex integris præcordiorum thalamis apprecamur! Per-
specta itaque satis, quæ in splendido totius laudatissimæ FCtatis Ju-
ridicæ Confessu commonstrata, & doctis Quæstionum propositarum
resolutionibus declarata fuit, Nostri juris scientia haud proletaria,
in numerum Candidatorum juris, unanimibus susceptus est suffra-
giis, ac licentia ipsi facta, pro summis in Utroque jure honoribus
obtinendis, quamprimum ipsi visum fuerit, inauguralem ventilan-
di Dissertationem. Utut itaque nihil impedimento fuerit, quominus
in Cathedram Academicam hac fini se reciperet; Attamen perpen-
dens illud vulgatum: *Festina lente!* noluit concitato cursu ad
certamen istud litterarium progredi, sed lentis incedere passibus.
Idcirco domesticis meditationibus integrum adhuc destinavit annum,
quo infimul Dissertationem juridicam, pro Gradu supremo solenni-
ter defendendam, vigiliis concatenatis, sedulaque navitate concin-
navit & composuit, sed non composuit tantum, verum etiam in
subsellia Candidatorum Juridica deduxit, sed non in subsellia deduxit
tantum, verum etiam in doctissima Eruditorum panegyri tuitus est,
sed non tuitus est tantum, verum etiam omne tulit punctum, cuncto-
rumque reportavit applausum. Dissertatio autem inauguralis, Præ-
fide DN. MANTZELIO, Anno MDCCXXXII. die 3. Aprilis, eruditorum
συζητήσει subjecta, hoc præ se fert rubrum: *Positiones inaugurales de re-*
stringenda praxi exorbitante. Præfixum est DN. PRÆSIDIS Program-
ma de *Oblivione Juris*, in quo vitæ STOLTIANE curriculum brevi
verborum filo recensetur, quodque comparari omnino debet. Per-
actis ita omnibus solennibus, quæ præcedere oportet, antequam ali-
quis dignitate quadam Academica condecoretur, iterum modestiæ spe-
cimen

10
 cimen haud proletarium edidit, quia contentus initio *Gradu Licentiat* fuit, quem in publico Patrum Academiae conscriptorum, nec non aliorum Eruditorum conventu, Zeptra Academica tenente B. D. WEIDNERO, *ὄν ἐν ἀγῶνι*, Pro-Cancellario atque Brabevta, DD. MANTZELIO, rite consecutus est, societatem ipsi praebente DN. CAROLO HENRICO MÖLLERO, Rostochienfi, nunc J. U. Doctore dignissimo, Anno supra millesimum, & sepringentesimum, trigesimo secundo, die 3tio Aprilis. Postquam autem, per aliquot mensium decursum, Licentiaturae, quam vocant, axioma gessisset, collibitum ipsi, praegnantibus ex causis, fuit, supremum tandem in Utroque jure capeffere gradum, quapropter ad clavum Reipublicae litterariae sedente, Experientissimo DD. BURCHARDO, Medicinae Professore Excellentissimo, Fautore ac Collega æstumatissimo, à t. t. Ecclatidis juridicae Decano & Promotore, DD. MANTZELIO, Doctoralibus, una cum antememorato Dn. MÖLLERO, redimitus est honoribus. An. MDCCXXXIII. d. 3. Febr. Sic in Civium Academiae honoratorum chorum ac consortium receptus DN. D. STOLTIUS, novo suo decore haudquaquam superbit, sed modestum, humilemque se semper praebuit, neminem praese aspernans, aut alto supercilio contemnens, sed cuilibet justum statuens pretium. Sicuti ergo notissimam dari *Antiphrasin*, seu sermonem, intelligendum per contrarium, nemo nescit, quomodo v. gr. *Parca* dicuntur ita vocari, quasi minime parcant, *bellum*, quasi minime bellum; Ita si ad mores Beate Defuncti, animi direxeris aciem, fateri cogimur, eum *κατ' ἀντίφρασιν* appellatum fuisse *Stolte*, i. e. *Superbum*, quasi minime *Stolte*, i. e. *minime superbum*. Neque dubitamus, quin b. Defunctus, cum ægritudine corporis conflictari incipiens, humilitate cordis sincera, omnes suas praevericationes coram DEO deprecatus sit, Patrique coelesti pro gratia & misericordia impetranda, per vulnera Christi, Servatoris nostri unici, humiliter supplicaverit. *Bernhardum* famigeratissimum, lethali correptum morbo, mortique vicinum, hoc suspirio ardentissimo fessam permulisse accepimus animam: *Tempus meum perdidit, quia perdisse vixi, pro quo quid agam, non habeo, nisi quod cor contritum & humiliatum, DEUS non despicias.* Vid. *Mamphrasin Pano-* *plian* p. m. 267. O te beatum Bernharde, qui ita coram DEI throno Te humiliasti! nam *cor contritum & humiliatum non despicias DEUS*, divinus confirmat Psalmista Ps. LI. 19. Nos itaque, in b. Defunctum animi lumina reflectentes, non tam speramus, quam confidimus, ægritudinem primam sentientem eum, pariter ad immensam DEI misericordiam in Christo confugisse, confugientemque omnium praevericationum benignissimam indeptum esse veniam. Dolendum tantum est, *Hunc nostrum* in ipso ætatis flore quasi defloruisse. Vivere, si annorum ætatis numerum contemplamur, vix inceperat, (nam is demum vere vivere dicendus est, qui ad eam pervenit maturitatem, ac capacitatem, ut DEO altissimo inservire, & proximo prodesse queat.) Sed ecce! vivere jam desiit. Scilicet

*Omnia sunt hominum tenui pendentia filo,
 Et subito casu, quæ valere, ruunt.*

ut

ut Ovidii Poëtarum felicissimi, notissimum ingeminem cantum. Sed quid dolemus, cum summo Numini ita placuerit, cujus sapientissimæ voluntati, ut nos prompti submittamus, necesse est. Regnam Angliæ Serenissimam, ELISABETHAM, longo ad status imperii habito sermone, sequentem adjecisse clausulam, memoriæ prodidit Camdenus ad Annum 1586. p. 467: *Dum præterita animo recolo, præsentia video, futura exspecto, felicissimos eos existimo, qui hinc citius demigrant.* Non potest non ingeniosum hocce epiphonema suo comprobare suffragio, qui rem totam æqua judicii trutina expendit. Nam si præterita animo recolimus, fateri cogimur, multum nobis subinde obvenisse miseriæ, ac veritatis jubare corruscare tritum illud Augustini: *Diu vivere, est diu torqueri. Si præsentia videmus, nil videmus nisi ærumnarum ac calamitatum tempestates, capitibus nostris imminentes, saltem nullius felicitatis constantis reddimur participes.* Quemadmodum enim in magno mundi theatro pluvium coelum mox excipit serenum, post lucem sequuntur tenebræ, post æstatem ingruit hyems; Ita pariter in parvo mundi compendio, mortalium puto coetum, mille obveniunt vicissitudines, ut nihil stabilis præstolari queamus. Hinc futura exspectemus oportet, futura nimirum alterius vitæ bona, futuram coeli coronam, qua benignissimum Numen fidelium chorum condecoraturus est, futuram beatorum voluptatem nunquam terminandam. Næ si hoc pie fecerimus, felicissimos eos debemus existimare, qui hinc citius demigrant. Quemadmodum enim navis, citius in portum subvecta, felicitate antecellit alteri, quæ mille tempestatum procellis prius agitur, quam exoptatam contingat metam; Ita pii, citius in portum aterni gaudii delati, majori beantur felicitate, illis, qui sexcentis demum turbîbus aguntur ac circumaguntur, quam ex turbulento hoc mundi pelago ad veram requiem emergant. Hinc neque B. Defuncto suam invidemus felicitatem, qua citius hinc demigrando, citius in portum salutis pervenit. Ut autem morbi, mortisque insecutæ quandam historiam percipiamus, vacuas, quæso, aures præbeamus Viro Prænobilissimo, ac Experientissimo, DN. STEVERO, Medicinæ Doctori fulgidissimo, ac Practico felicissimo, Fautori nostro honoratissimo, qui sequenti nos impertitur relatione:

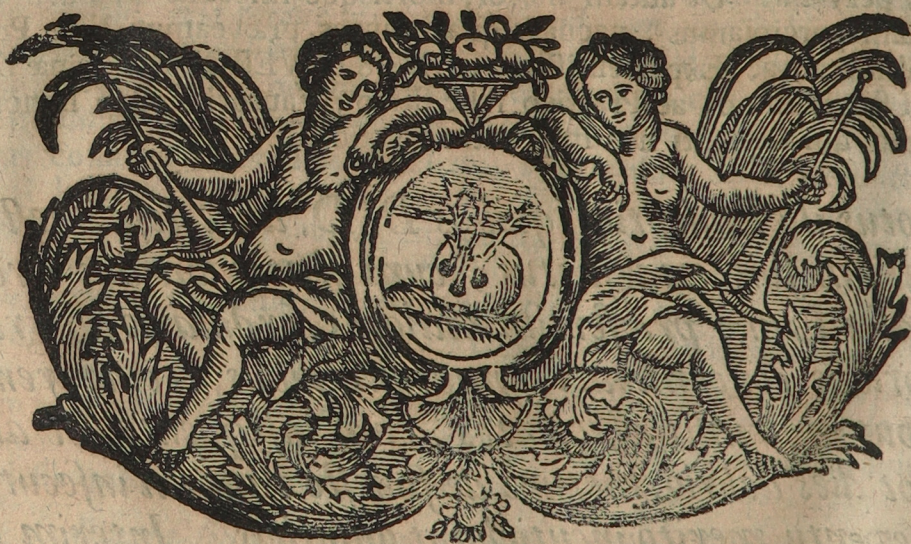
Motus illi Epileptici, quibus B. D. ante septimestre spatium fuit exagitatus, cum statis vicibus circa phases Lunæ præsertim majores, ordinario & gravioribus concomitati symptomatibus, recurrerent, caput imprimis afficientes, cum insequente per aliquot dies delirio, metum de funesto tandem insecuturo eventu merito incutiebant omnibus. Interim aliquot mensium inducias fecit fonticum hoc malum
 & melior

Et meliora sperare iussit. Donec Beatum nostrum denuo ex improvviso prosterneret, Et spatio 4. dierum lecto affixum saepius recurrendo misere convelleret. Unde turbatis omnibus corporis mentisque functionibus, anima ergastulum suum tandem deferere Et ad meliora emigrare fuit coacta.

Ita e vinculis corporeis exsiliit B. STOLTIUS! die 4to Octobris, hora vespertina fere quinta. Ita rebus mundanis exemptus est. Ita in Coelis triumphat! Sta Viator! ac disce mori! Vos vero, Cives Academiae O. O. honoratissimi! oro atque obtestor, ut frequenti comitatu ultimum honoris ac amoris officium B. Defuncto exhibeatis, insimulque mori discatis!

Conventus instituetur in Templo Mariano,
Hora post meridiem prima.

P. P. SUB SIGILLO RECTORATUS,
Anno MDCCXXXIII. die 22, Octobr.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

